Onderzoek Evaluatie minimabeleid

Gemeente Noordwijk

Michelle Ellens (michelle.ellens@kwiz.nl)

KWIZ

Onderzoeksvragen

1. Hoe ziet de doelgroep voor het minimabeleid er uit?
2. Wat is het gebruik en bereik van de regelingen?
3. Wat is de omvang van de doelgroep die van geen enkele regeling gebruikmaakt?
4. Wat zijn de stapelingen in het gebruik van de minimaregelingen met andere voorzieningen in het sociaal domein?
5. Wat zijn de effecten van het lokale en landelijke beleid op de inkomens van de minima?
6. In welke situaties doet zich een armoedeval voor?
7. Wat is de kennis van de regelingen bij de doelgroep?
8. Mist men bepaalde regelingen?

Onderzoek

1 Armoedemonitor

- Koppelen verschillende bestanden van gemeente en ketenpartners
- Hiermee doelgroep bepaling en gebruik regelingen bepaald

2. Inkomenseffectrapportage

- Effecten van gemeentelijk en landelijk beleid op maandinkomen
- 6 huishoudtypen
- Effecten van inkomensstijging door werkaanvaarding

3. Enquête

- Mening en ervaring doelgroep minimabeleid

Armoedemonitor gemeente Noordwijk

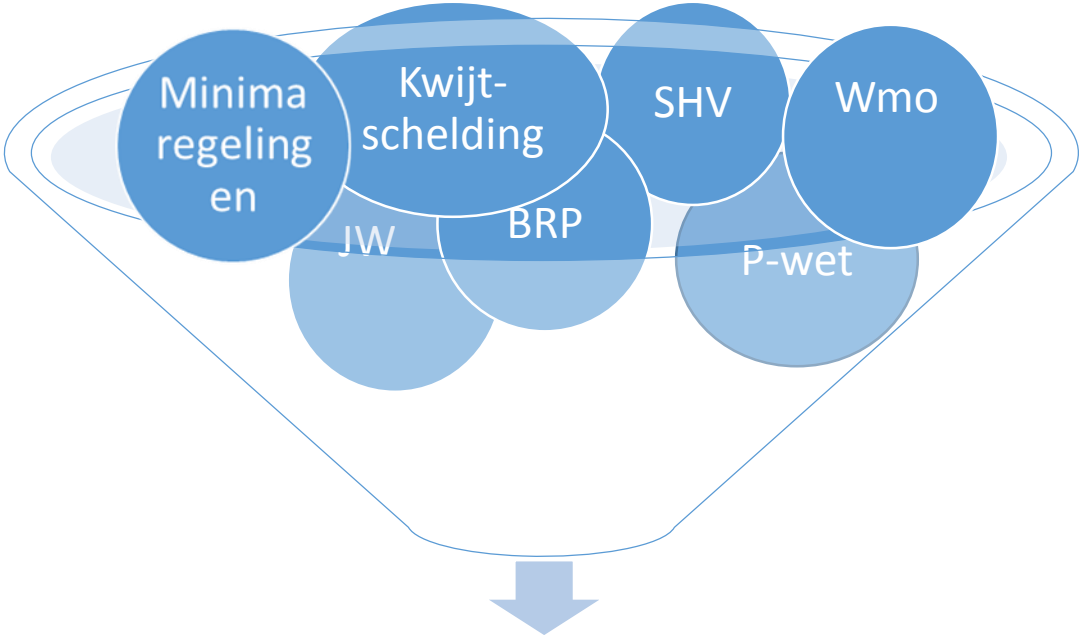

925 huishoudens met inkomen tot **120% Wsm** = **4,6%**

2014: 519 minimahuishoudens; 4,1%

Hierbij gaat het om de voormalige gemeente Noordwijk (m.a.w. voor de fusie van met voormalige gemeenten Noordwijkerhout en De Zilk.

Gemiddeld in andere vergelijkbare gemeenten: 6 à 7%

Vergelijking aandeel minima

Categorie	Noordwijk	Barendrecht	Waalwijk	Zuidplas	Zandvoort
Inkomensgrens	120%	120%	110%	120%	115%
Aandeel minima	4,6%	5,3%	6,9%	6,0%	10,5%

Gemiddeld aandeel minimahuishoudens in andere gemeenten: 6 à 7%

Aandeel minimahuishoudens in de gemeente Noordwijk ligt daar dus onder.

Inkomensbron minimapopulatie

Bijstand: 399 (43%)
AOW: 186 (20%)
Overige bron: 340 (37%)

	Aantal	%	Vergelijkbare gemeenten
Participatiewet	399	43%	45 – 50%
AOW	186	20%	15 - 25%
Overige inkomensbron	340	37%	30 - 35%
Totaal	**925**	**100%**	**100%**

Kenmerken minimapopulatie

Categorie	Aantal	%
Huishoudtype		
Alleenstaand	534	58%
Eenoudergezin	86	9%
Meerpers zonder kinderen	168	18%
Meerpers met kinderen	137	15%
Totaal	**925**	**100%**
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	60	7%
27 tot 45 jaar	250	27%
45 tot AOW-leeftijd	429	46%
AOW-leeftijd	186	20%
Totaal	**925**	**100%**
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	519	56%
Westerse migratieachtergrond	114	12%
Niet-westerse migratieachtergrond	292	32%
Totaal	**925**	**100%**
Woonplaats		
Noordwijkerhout	328	36%
Noordwijk	568	61%
De Zilk	29	3%
Totaal	**925**	**100%**

De minimapopulatie bestaat uit:

- 58% uit alleenstaanden;
- 46% uit huishoudens in de leeftijd tussen 45 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd;
- 56% uit huishoudens met een Nederlandse achtergrond;
- 61% woont in Noordwijk.

Minimapopulatie per categorie I

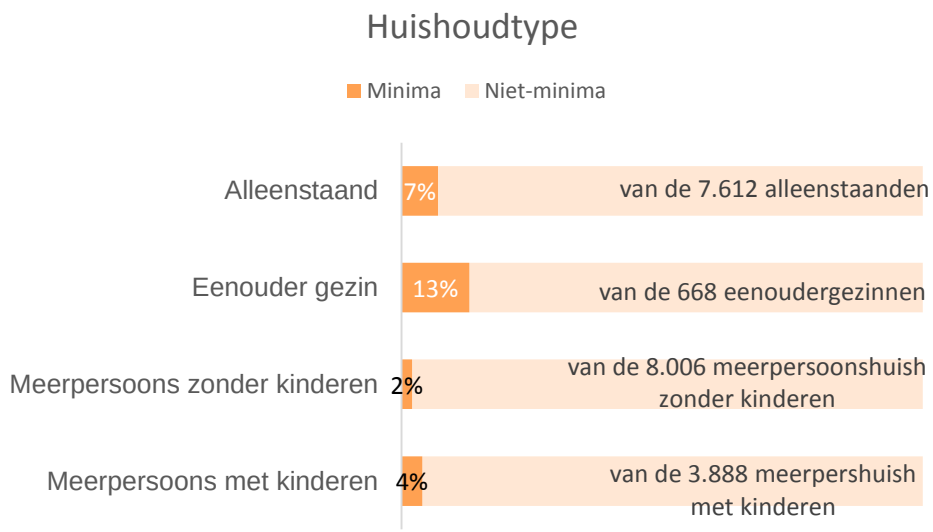

7% van alle 7.612 alleenstaanden in de gemeente hebben een minimuminkomen. En 13% van alle eenoudergezinnen.

8% van alle huishoudens tot 27 jaar heeft een inkomen tot 120% Wsm.

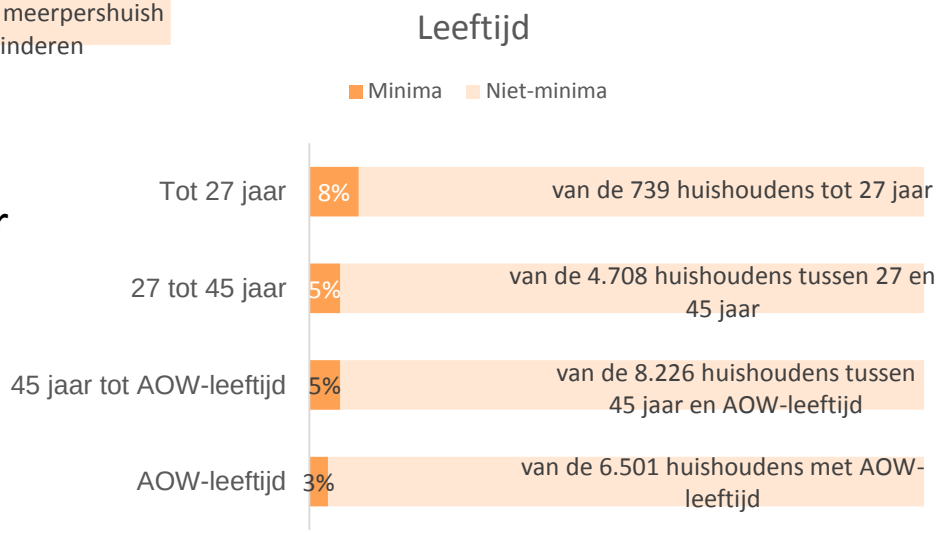

Minimapopulatie per categorie II

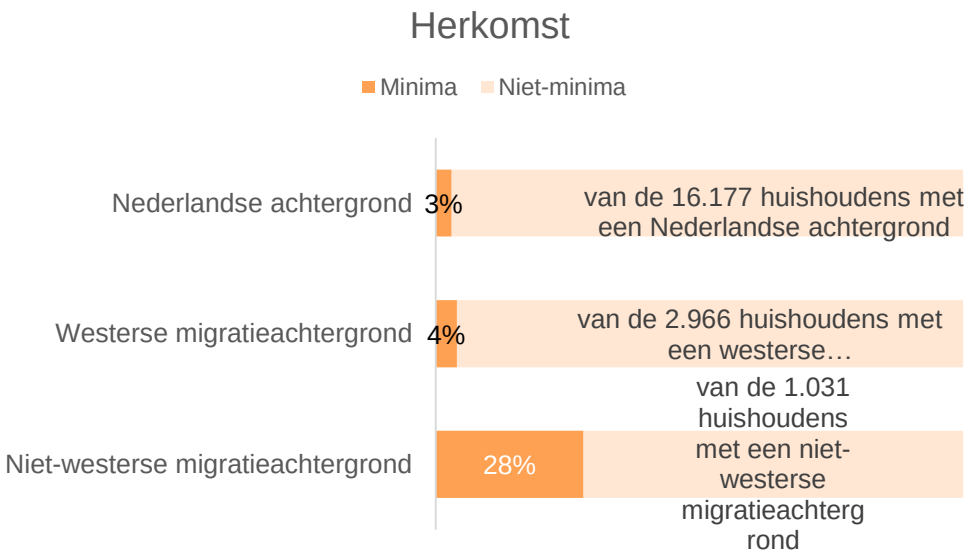

28% van alle 1.031 huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond heeft een minimuminkomen.

Van alle 6.554 huishoudens in Noordwijkerhout, heeft 5% een inkomen tot 120% Wsm.

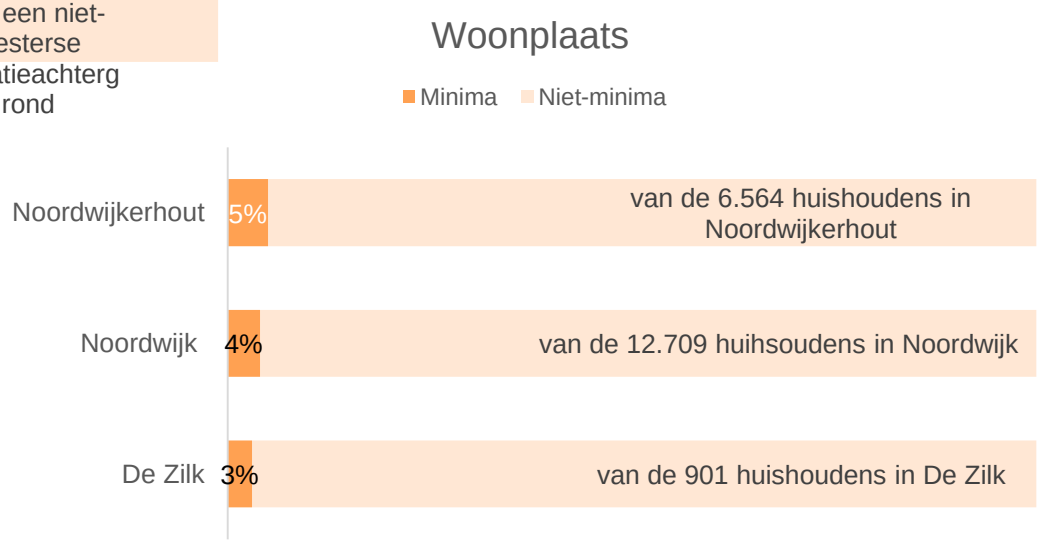

Langdurige minima

- 74% van alle minima al 3 jaar of langer afhankelijk van een minimuminkomen.
- Groep langdurige minima stijgt.

Minimakinderen in beeld

5,5%

431 kinderen.

- 4% (17 kinderen) van de minimakinderen heeft ook hulp vanuit Jeugdwet

Vergelijking aandeel minimakinderen

Categorie	Noordwijk	Barendrecht	Waalwijk	Zuidplas	Zandvoort
Inkomensgrens	120%	120%	110%	120%	115%
Aandeel minimakinderen	5,5%	4,7%	5,9%	4,7%	9,0%

Gemiddeld aandeel minimakinderen in andere gemeenten: 8%.

Kenmerken minimakinderen

Categorie	Aantal	%
Huishoudtype		
Eenoudergezin	147	34%
Meerpers met kinderen	284	66%
Totaal	**431**	**100%**
Leeftijdscategorie		
Tot 4 jaar	68	16%
4 tot 12 jaar	196	45%
12 tot 18 jaar	167	39%
Totaal	**431**	**100%**
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	141	33%
Westerse migratieachtergrond	39	9%
Niet-westerse migratieachtergrond	251	58%
Totaal	**431**	**100%**
Woonplaats		
Noordwijkerhout	181	42%
Noordwijk	228	53%
De Zilk	22	5%
Totaal	**431**	**100%**

De kenmerken van de minimakinderen:

- 34% van de minimakinderen woont in een eenoudergezin;
- 45% is tussen de 4 en 12 jaar;
- 58% van de minimakinderen heeft een niet-westerse migratieachtergrond;
- 53% woont in Noordwijk.

Minimakinderen per categorie I

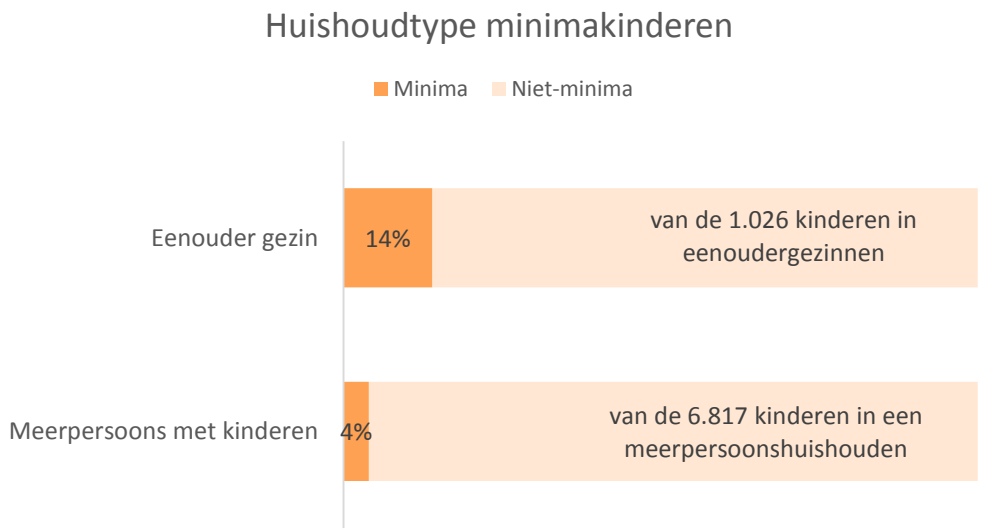

14% van alle kinderen in een eenoudergezin groeit op in een huishouden met een inkomen tot 120% Wsm.

Van alle kinderen tot 4 jaar groeit 4% op in een huishouden met een minimuminkomen.

Minimakinderen per categorie II

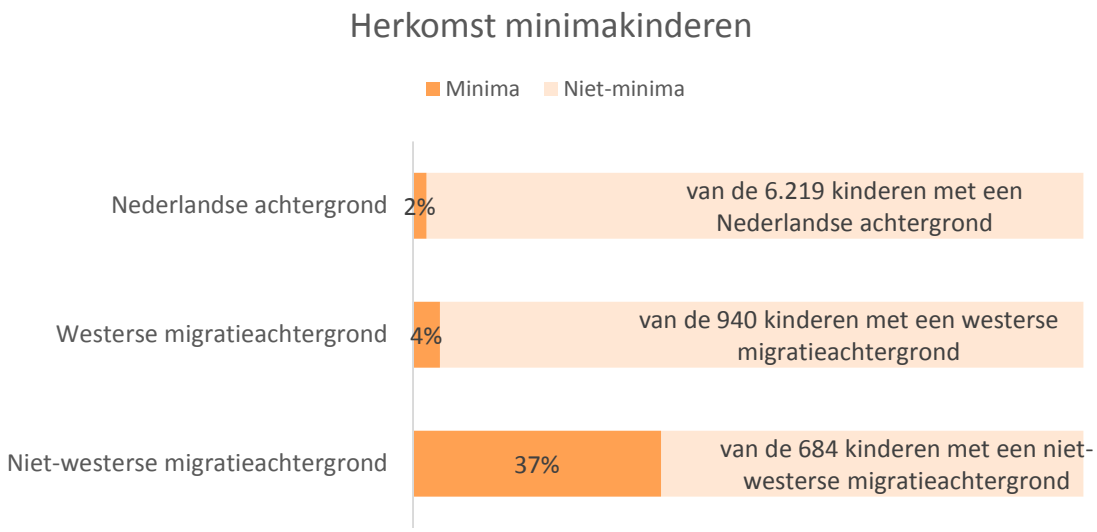

Van alle 684 kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond in de gemeente Noordwijk, groeit 37% op in een huishouden met een minimuminkomen.

7% van alle kinderen in Noordwijkerhout groeit op in een huishouden met een minimum-Inkomen.

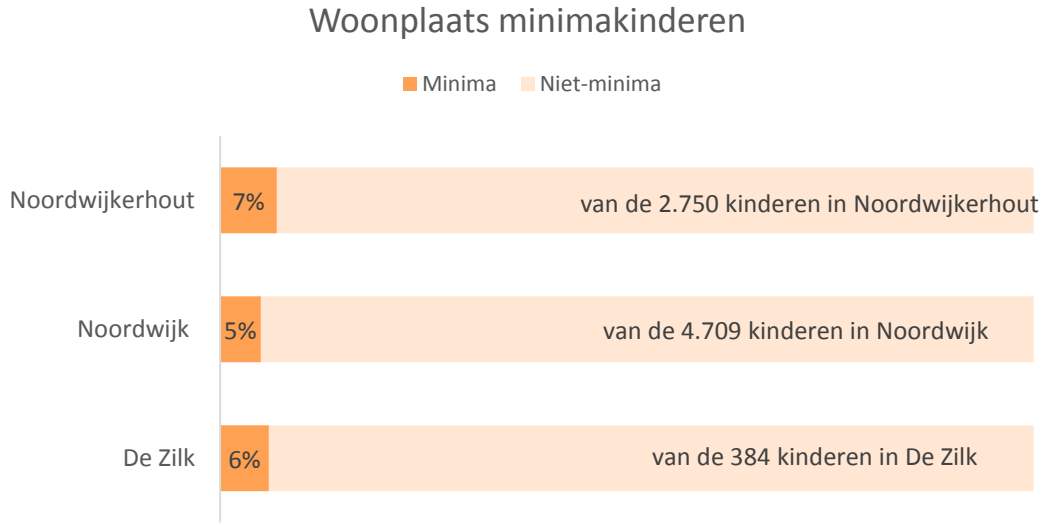

Minimaregelingen

Regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	Doelgroep	Gebruik	Bereik
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm	650 huishoudens	540 huishoudens	83%
Bijzondere bijstand	Tot 110% Wsm	763 huishoudens	224 huishoudens	29%
Inspanningspremie	Minimaal 1 jaar tot 100% Wsm	427 huishoudens	184 huishoudens	43%
Persoons ondersteunend budget	Minimaal 1 jaar tot 110% Wsm	519 huishoudens	141 huishoudens	27%
Collectieve zorgverzekering	Tot 120% Wsm	925 huishoudens	469 huishoudens	51%
Doe mee regeling	Tot 120% Wsm	925 huishoudens	161 huishoudens	17%
Jeugdfonds Sport en Cultuur	Tot 120% Wsm	428 kinderen	248 kinderen	58%

Bereik minimaregelingen 2019

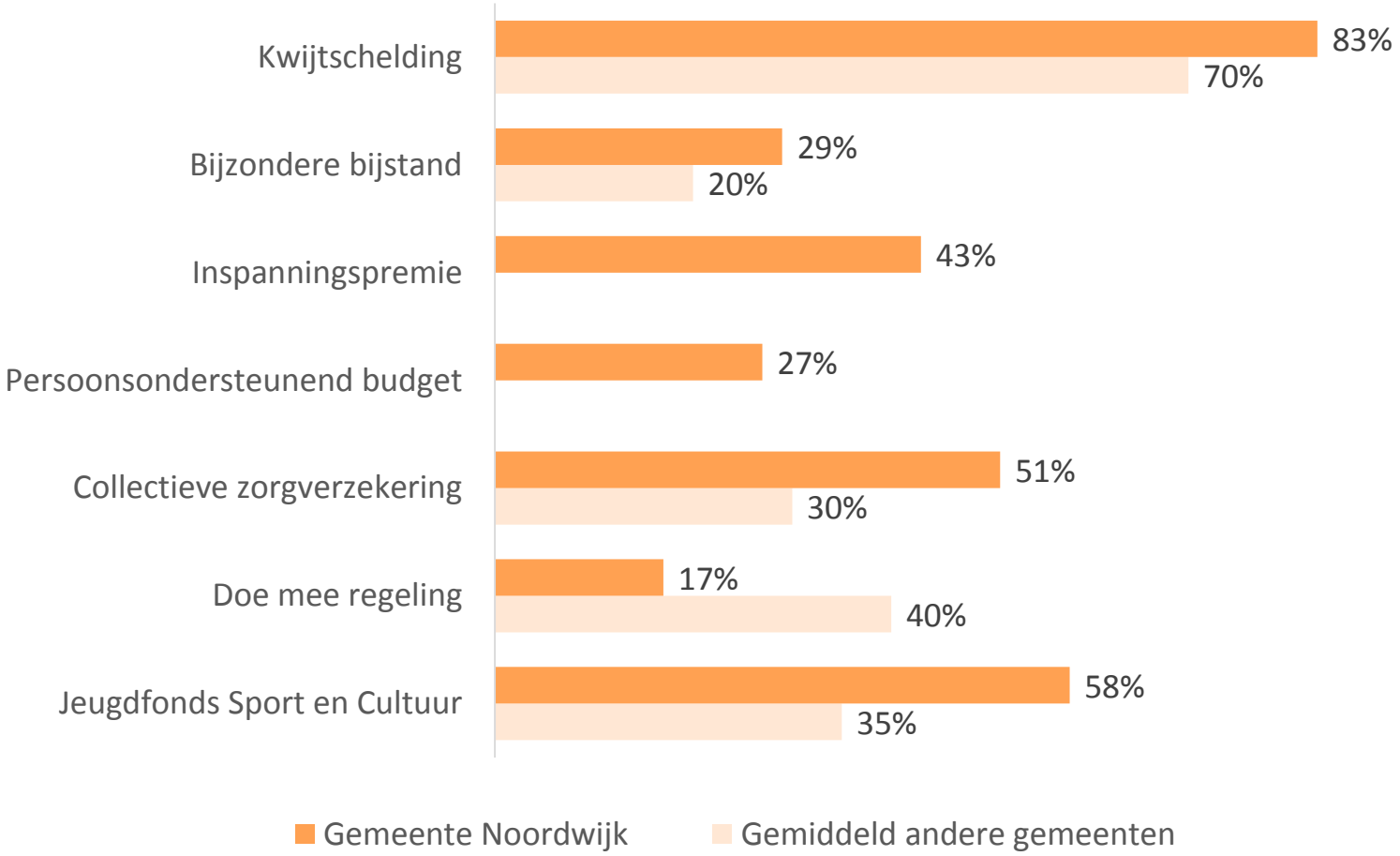

Stapeling in het sociaal domein

Op huishoudniveau

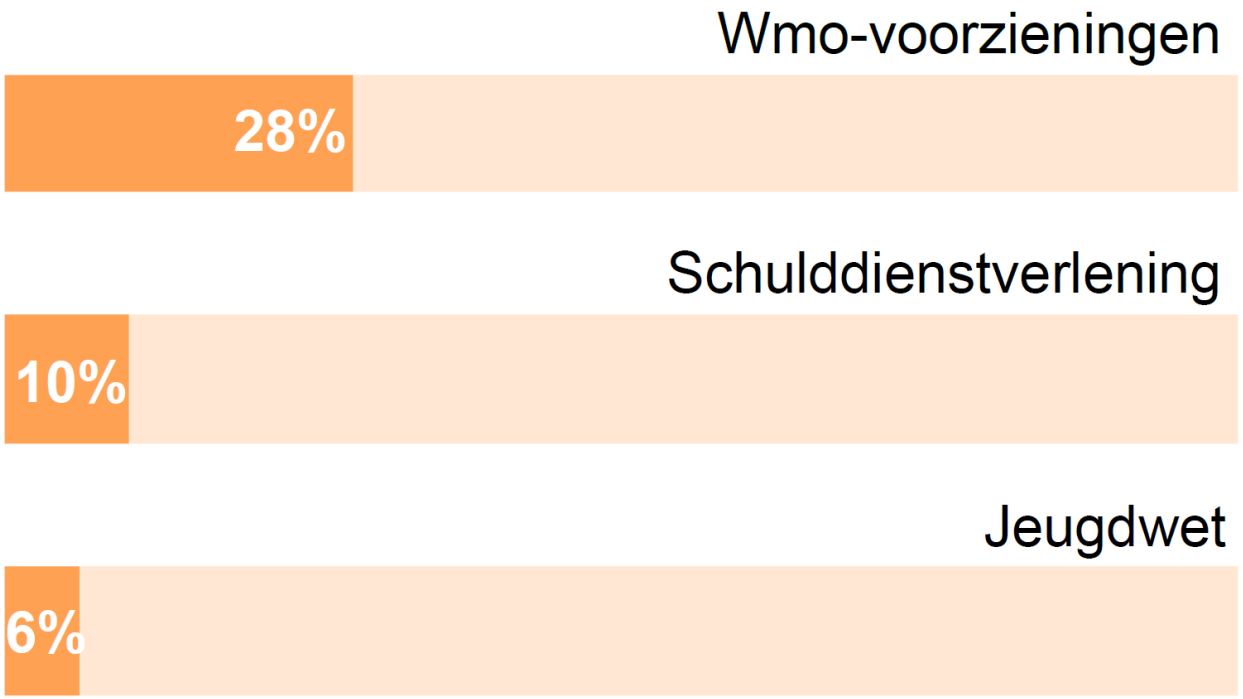

Gemiddeld bij andere gemeenten:

- Wmo: 25 – 30%
- SDV: 10 – 15%
- JW: 25 – 30%

Inkomenseffecten gemeente Noordwijk

Bijdrage Rijk is groter dan bijdrage gemeente.
De gemeentelijke regelingen hebben effect op de financiële situatie.

Werken vanuit de bijstand loont meestal.

Paren met kinderen hebben bij een loon van 130% Wsm minder totaal inkomen dan in de bijstandssituatie.

- Daling landelijke toeslagen
- Recht op gemeentelijke toeslagen is komen te vervallen.

Landelijke en gemeentelijke bijdragen

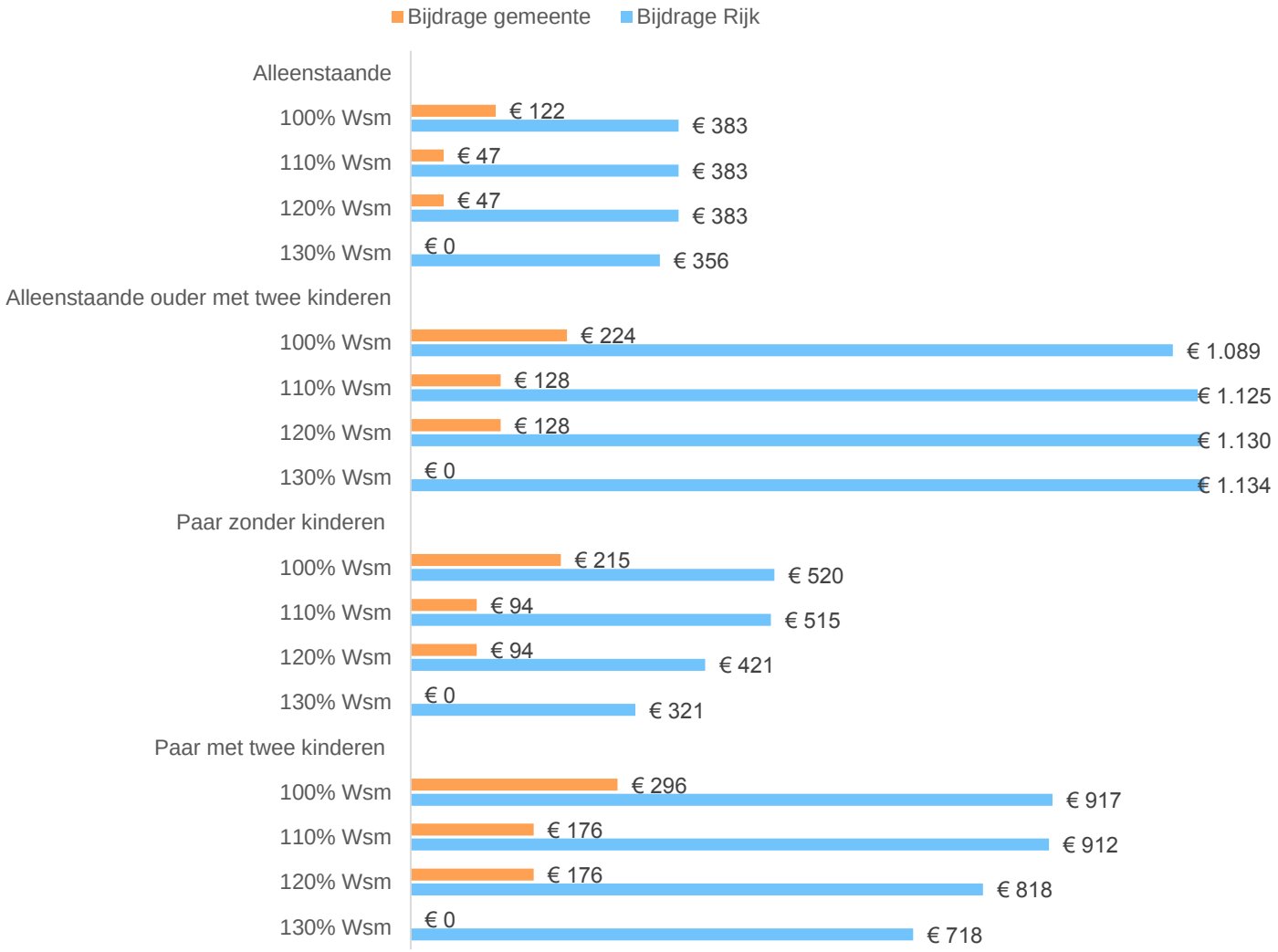

Effect gemeentelijke bijdrage

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Alleenstaande				
Exclusief gemeente	91	196	301	391
Inclusief gemeente	213	243	349	391
Alleenstaande ouder, 2 kinderen				
Exclusief gemeente	218	329	439	560
Inclusief gemeente	441	457	567	560
Paar zonder kinderen				
Exclusief gemeente	50	195	251	324
Inclusief gemeente	264	289	346	324
Paar, 2 kinderen				
Exclusief gemeente	47	192	249	321
Inclusief gemeente	343	368	424	321

Ondanks dat de landelijke toeslagen veel hoger zijn dan de gemeentelijke bijdragen, hebben de gemeentelijke regelingen wel degelijk effect. Een paar met kinderen heeft zonder de gemeentelijke regelingen € 47 per maand voor vrije bestedingen. Met de gemeentelijke regelingen hebben zij € 343.

Werken vanuit bijstand loont meestal

Groei inkomen t.o.v. bijstand:

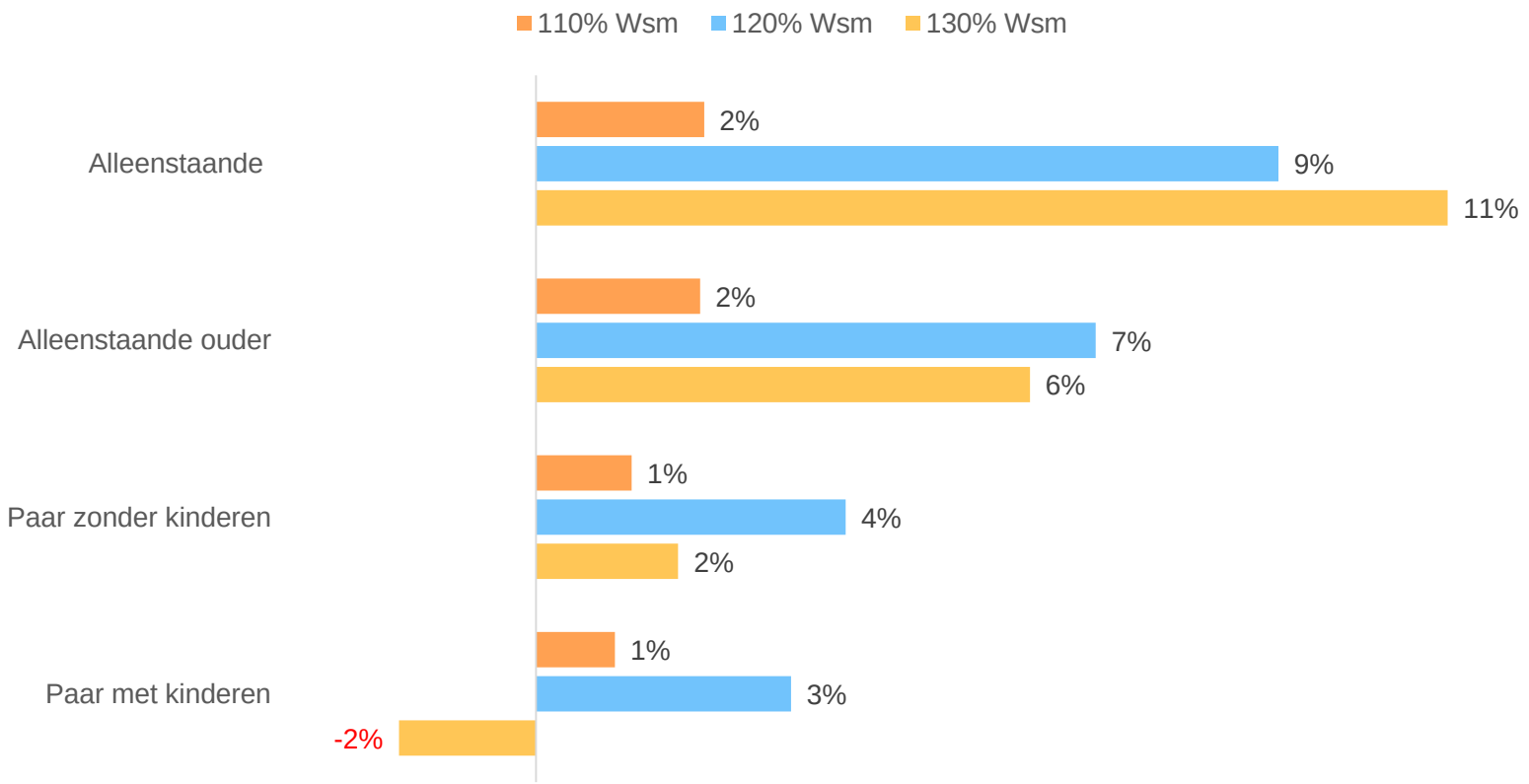

Enquête doelgroep

- De doelgroep: inwoners van de gemeente Noordwijk die in 2019 een voorziening hadden vanuit de Participatiewet, een bijstandsuitkering en/of gebruik hebben gemaakt van minimaregelingen.
- 940 huishoudens zijn aangeschreven.
- Vragenlijst kon online en op papier worden ingevuld.
- Verschillende thema's in de vragenlijst, bijvoorbeeld: Kennis en gebruik regelingen, participatie en welzijn en leefstijl.
- 203 ingevulde vragenlijsten, 24% van de doelgroep. Voldoende om uitspraken over de volledige doelgroep te doen.

Landelijke toeslagen

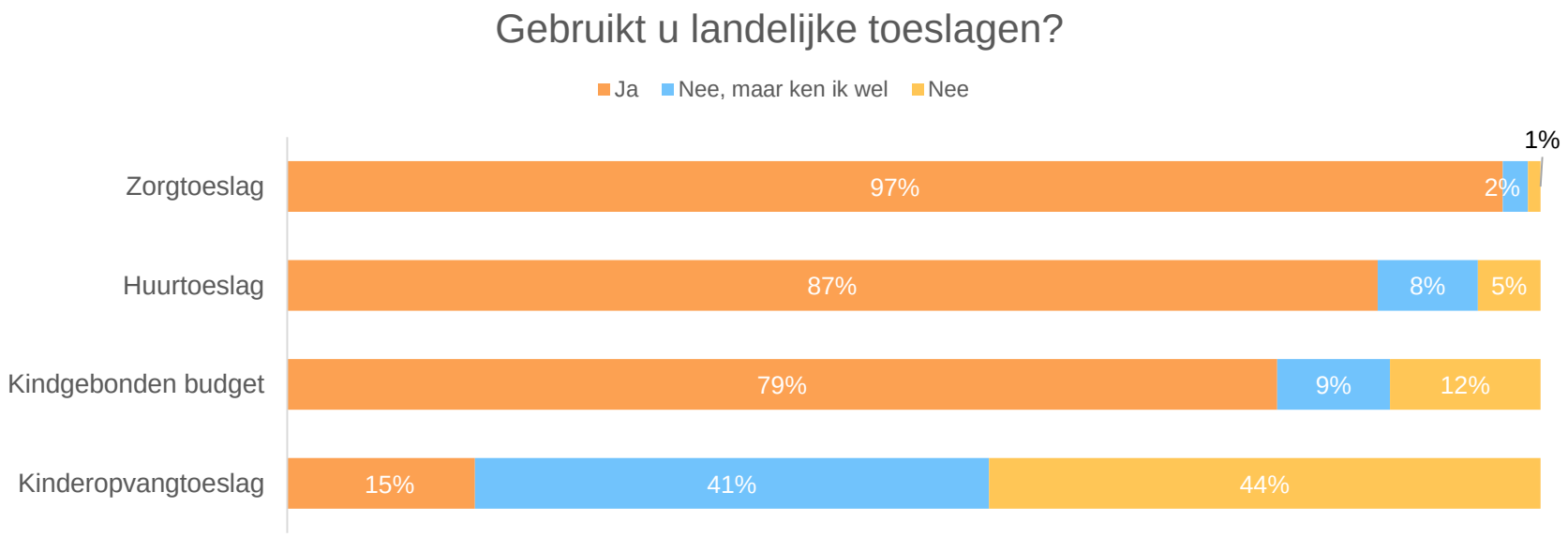

De landelijke toeslagen zijn goed bekend. Bijna alle respondenten kennen en maken gebruik van de zorgtoeslag en huurtoeslag.

Het kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag is alleen gemeten onder huishoudens met kinderen.

Gemeentelijke regelingen

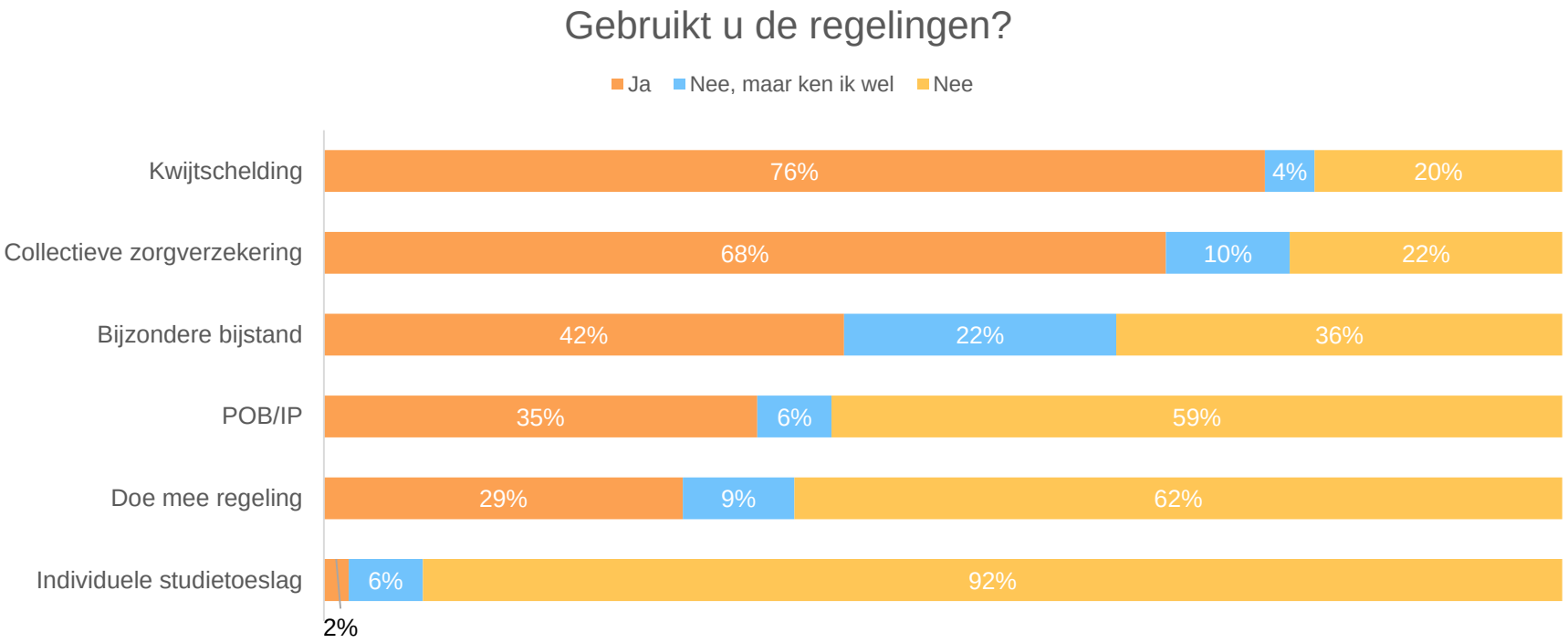

De kwijtschelding gemeentelijke belastingen is het meest bekend: 80% kent de regeling, 76% maakt ook gebruik van de regeling.

De individuele studietoeslag is het minst bekend. Deze regeling is ook maar voor een klein en specifieke doelgroep.

Bijna twee derde van de respondenten kent de Doe Mee regeling niet.

Reden geen gebruik

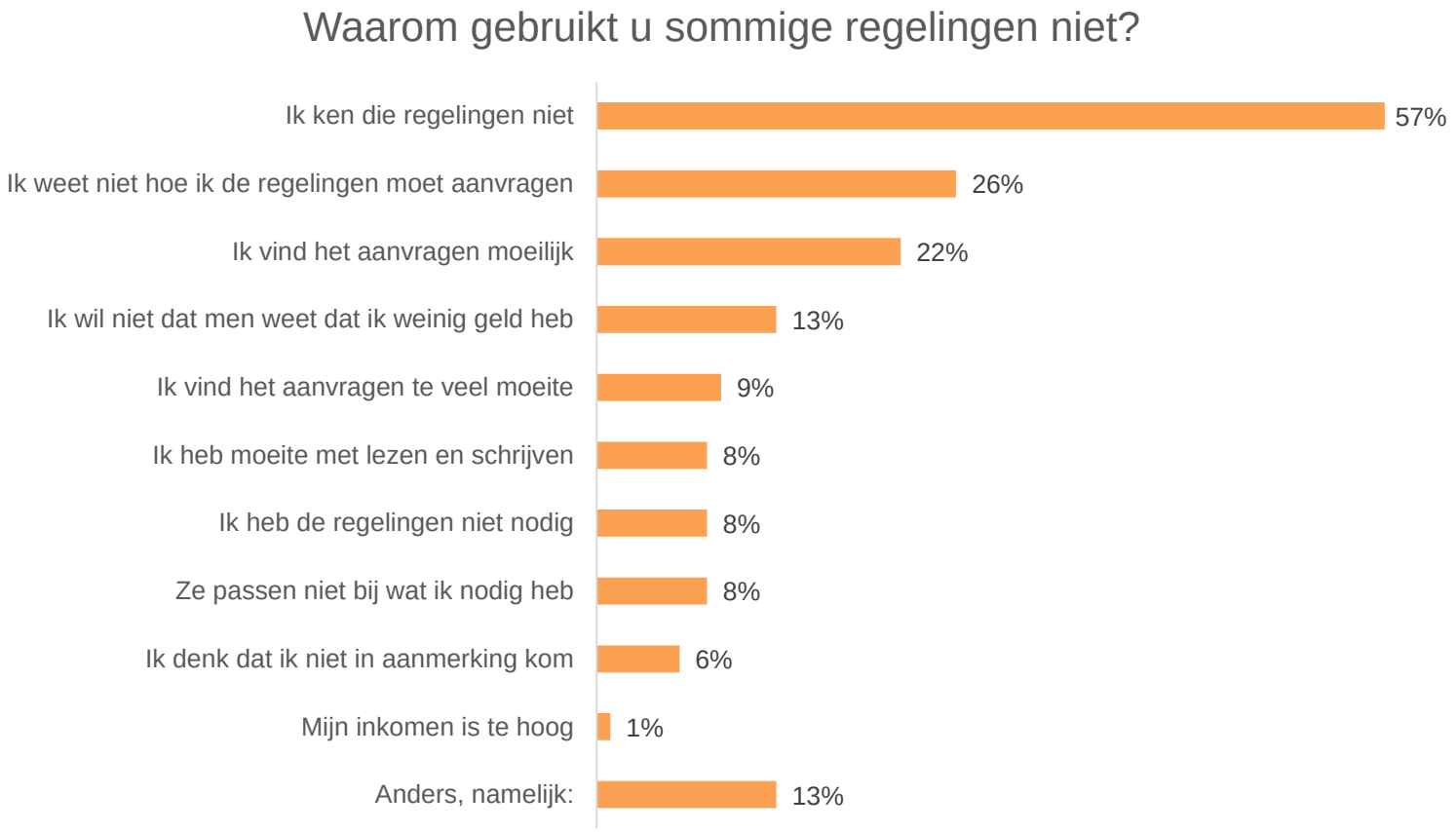

Ruim de helft (57%) van de respondenten gebruikt sommige regelingen niet, omdat ze de regelingen niet kennen. Een kwart weet niet hoe hij de regelingen moet aanvragen.

Welke regelingen mist men?

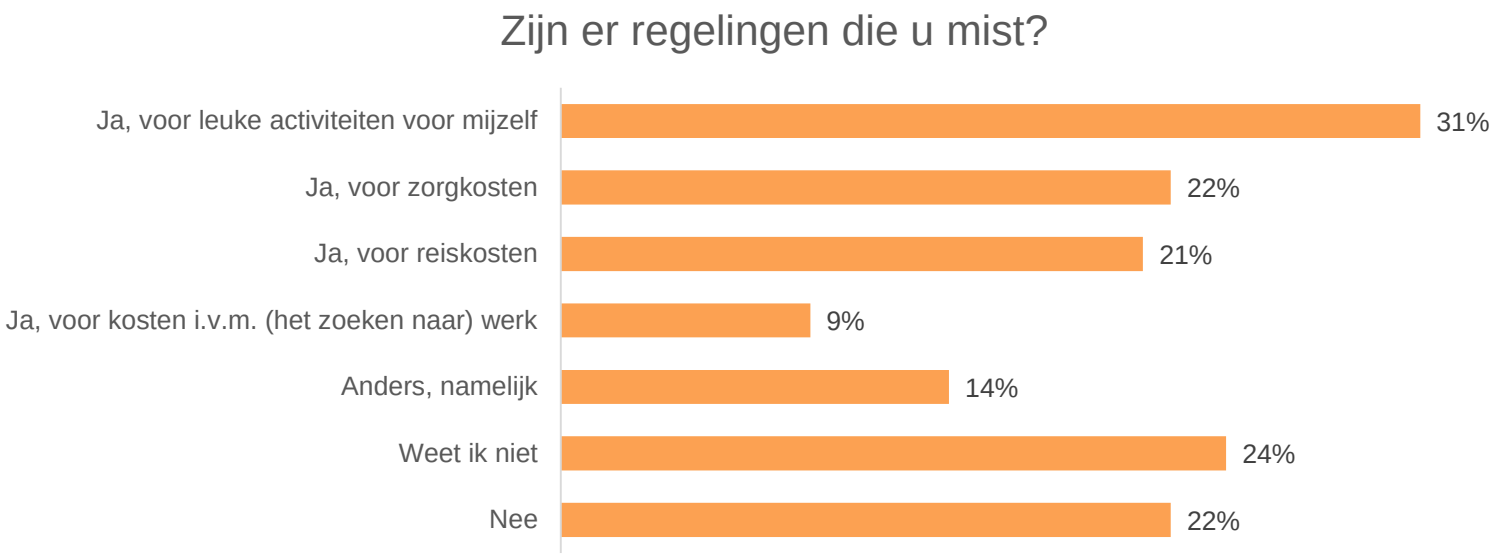

De respondenten missen regelingen om leuke activiteiten voor zichzelf.
En 1 op de 5 mist een regeling voor de zorgkosten.

Kindregelingen

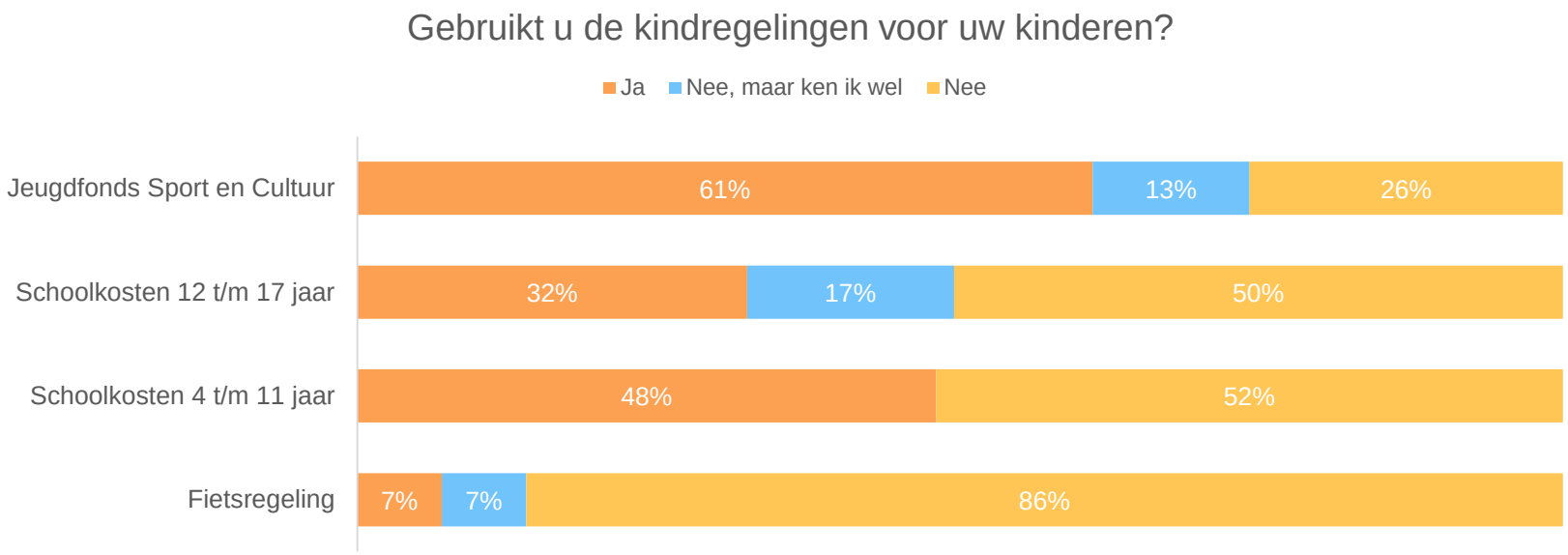

76% van de respondenten met thuiswonende kinderen kent het Jeugdfonds Sport en Cultuur, 61% geeft aan hier ook gebruik van te maken.

De fietsregeling is het minst bekend en wordt het minst gebruikt.

Effect kindregelingen

71% van de respondenten met kinderen mist een regeling voor leuke activiteiten voor de kinderen.
29% mist een regeling voor de reiskosten.

12% mist geen regelingen.

Hulp en ondersteuning

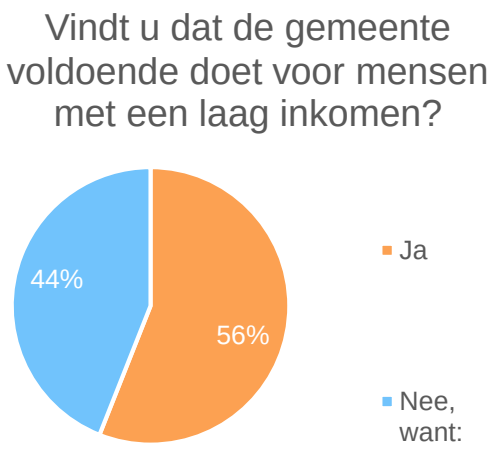

56% van de respondenten vindt dat de gemeente voldoende doet voor mensen met een laag inkomen.

44% vindt dat niet. Toelichtingen die hierop zijn gegeven:

- Ondanks de hulp van de gemeente kan men niet rondkomen.
- Ze krijgen niet voldoende informatie over de beschikbare regelingen.
- Respondenten weten niet wat de gemeente precies doet.

Participatie

- Respondenten beoordelen hun mate van participatie gemiddeld met een 5,6 (op een schaal van 1 tot 10).
- De meeste respondenten kunnen dus niet volledig actief participeren in de maatschappij.
- De voornaamste drempels zijn:
  - Te weinig geld
  - Slechte gezondheid

Participeren en rol van gemeente

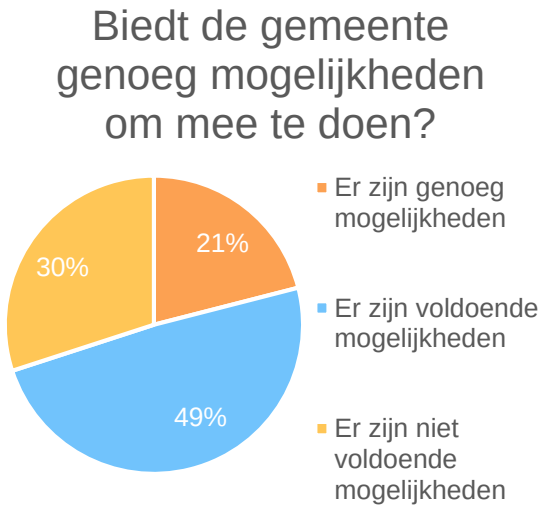

Bijna de helft van alle respondenten vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn om te participeren.

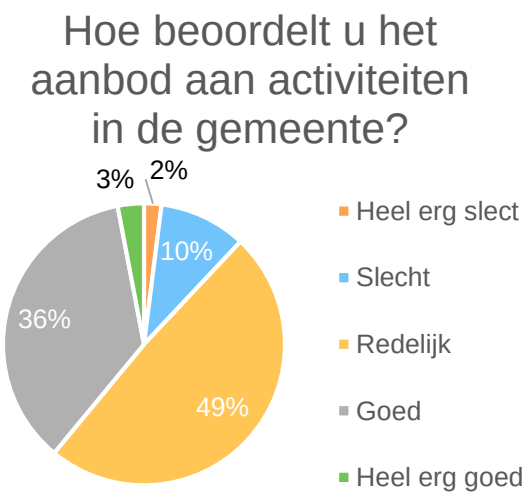

49% van de respondenten vindt dat het aanbod aan activiteiten redelijk is.

Welzijn en leefstijl

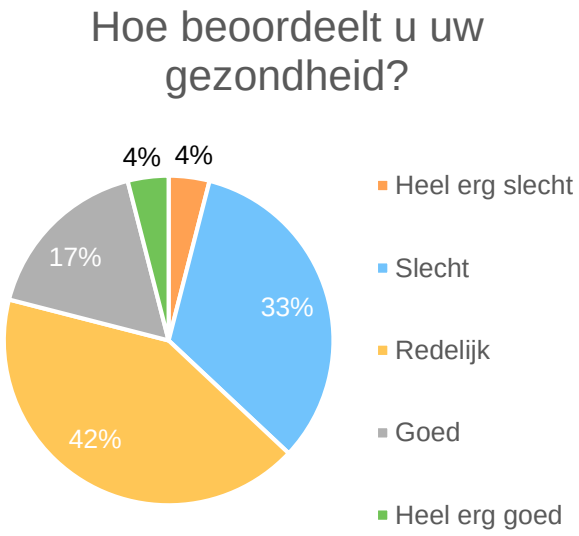

42% van de respondenten geeft aan dat de gezondheid redelijk is.
37% geeft aan dat de gezondheid slecht tot heel erg slecht is.

Geluk:
6,1

Gemiddeld waarderen respondenten hun geluk met een 6,1.

Respondenten die niet beperkt worden door een chronische ziekte, beperking of aandoening geven gemiddeld een 7,0.

Tips en adviezen respondenten

- Respondenten konden aan het einde van de vragenlijst tips en adviezen voor het minimabeleid geven. De tips zijn onderverdeeld in een aantal categorieën:
  - Uitbreiding van het minimabeleid/ regelingen;
  - Meer of betere informatie vanuit de gemeente over het minimabeleid en de regelingen;
  - Soepelere en snellere afhandeling van aanvragen, met meer maatwerk.

Conclusies I

- Het aandeel minimahuishoudens en aandeel minimakinderen is lager dan in andere gemeenten van vergelijkbare grootte
- Onder kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond is het aandeel dat opgroeit in een minimagezin (37 procent) een stuk hoger dan onder kinderen met een andere achtergrond. Hetzelfde geldt voor alle huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond. Zij maken vaker dan gemiddeld gebruik van de verschillende minimaregelingen.
- Een groot deel (74 procent) van de minimahuishoudens is al langdurig afhankelijk van een inkomen tot 120 procent Wsm en deze groep is groter dan in 2014. Dit komt overeen met de landelijke trends; ook landelijk is er een stijging te zien van de langdurige minima.

Conclusies II

- De meeste regelingen hebben een goed bereik onder de doelgroep. Al zijn niet alle regelingen even goed bekend bij de inwoners
- Voor alle doelgroepen is er een regeling; kindregelingen, participatieregeling voor volwassenen en AOW'ers.
- De Doe mee regeling kent een lager bereik dan het gemiddelde bereik voor een participatieregelingen bij andere gemeenten.
- 2/3^{e} van de respondenten geeft aan dat ze te maken hebben met een chronische ziekte, beperking of handicap. En (eveneens) twee derde van de respondenten geeft aan dat ze beperkt worden door hun slechte gezondheid. Dit verklaart het hoge gebruik van het duurste pakket van de collectieve zorgverzekering.

Conclusies III

- Voor paren met kinderen loont werken vanuit de bijstand financieel gezien niet altijd: bij een loon gelijk aan 130 procent Wsm gaan zij er in totaal inkomen op achteruit ten opzichte van de bijstandssituatie. Daarnaast geldt voor paren zonder kinderen en alleenstaanden dat zij bij een loon van 130 procent Wsm een lager totaal inkomen hebben dan bij een loon gelijk aan 120 procent Wsm (mits zij van alle regelingen en toeslagen gebruikmaken).
- Participatie: Er is voldoende aanbod en dat wordt ook goed beoordeeld. Toch lukt het relatief veel minima niet om mee te doen.

Vragen

